

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/200728,TEKST-AUDIO-85-rocznica-wypowiedzenia-przez-Hitlera-deklaracji-polsko-niemieckie.html>
17.05.2024, 16:57

[TEKST + AUDIO] 85. rocznica wypowiedzenia przez Hitlera deklaracji polsko-niemieckiej o niestosowaniu przemocy

28 kwietnia 1939 r. kanclerz Rzeszy Adolf Hitler, podczas przemówienia w Reichstagu, uznał za nieważną polsko-niemiecką deklarację o niestosowaniu przemocy. Było to jedno z wydarzeń, które doprowadziło do wybuchu II wojny światowej.

Posiedzenie Sejmu w 1939 roku - expose ministra spraw zagranicznych Józefa Becka na zerwanie przez Niemcy paktu o nieagresji z Polską (fot. NAC)

Preludium

Między marcem 1938 a marcem 1939 r. Hitler zdołał bez jednego wystrzału przyłączyć do Rzeszy Austrię, Kraj Sudetów i Okręg Kłajpedy. Doprowadził też do rozbitcia Czechosłowacji. Czechy i Morawy stały się niemieckim protektoratem. Utworzono również marionetkowe państwo słowackie, całkowicie zależne od Rzeszy.

Jednocześnie od jesieni 1938 r. **władze w Berlinie coraz wyraźniej formułowały swe oczekiwania wobec Polski**. Rzeczpospolita miała się zgodzić na włączenie Wolnego Miasta Gdańska do Rzeszy, budowę eksterytorialnej autostrady i linii kolejowej przez Pomorze, konsultowanie z Niemcami swej polityki zagranicznej, a także przystąpić do paktu antykominternowskiego, wymierzonego w Związek Sowiecki.

Władze polskie nie zamierzały spełniać tych oczekiwań. W ich obliczu dążyły do zacieśnienia sojuszu z Francją i Wielką Brytanią, by w ten sposób zniechęcić Hitlera do eskalacji żądań i ewentualnej wojny. 31 marca 1939 r. brytyjski premier Neville Chamberlain publicznie zapewnił, że jego rząd udzieli Polsce pełnego wsparcia, gdyby ta padła ofiarą działań godzących w jej niepodległość. Kilka dni później minister spraw zagranicznych RP Józef Beck oświadczył, że Warszawa oferuje Londynowi takie samo wsparcie.

Eskalacja

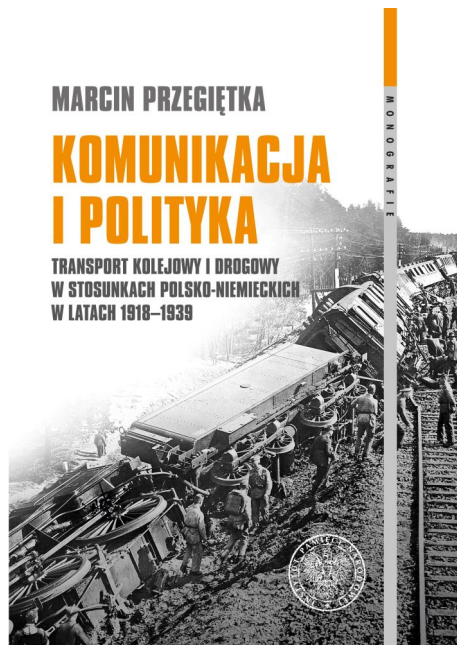
Dla Hitlera był to wygodny pretekst, by uznać, że przestała obowiązywać polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy z 1934 r. Przemawiając 28 kwietnia 1939 r. w Reichstagu, stwierdził – nie mając ku temu podstaw – że tamten układ „został przez Polskę jednostronnie pogwałcony”.

Teoretycznie przywódca Rzeszy wciąż nie wykluczał porozumienia z Warszawą, ale był to w gruncie rzeczy chwyt propagandowy. „Na początku kwietnia wszczęte zostały konkretne przygotowania do wojny z Polską. [...] **Rzeczpospolita blokowała ekspansję nazistowskiej Rzeszy** w obydwu kierunkach: zachodnim (jako sojuszniczka Francji i Wielkiej Brytanii) i wschodnim (poprzez odmowę współdziałania przeciwko Związkowi Radzieckiemu). Dla Hitlera agresja na Polskę była już sprawą przesądzoną” – zauważa w książce *Stosunki polsko-niemieckie 1938–1939* prof. Stanisław Żerko.

Odpowiedzią na kwietniową mowę Hitlera w Reichstagu było sejmowe wystąpienie Becka z 5 maja 1939 r. Minister dał wówczas do zrozumienia, że **Polacy nie znają „pojęcia pokoju za wszelką cenę”**.

Instytut Pamięci Narodowej od początku prowadzi badania nad II wojną światową, w tym jej genezę.

Nakładem Wydawnictwa IPN w 2015 r. ukazała się monografia [dr. Marcina Przegiętki](#) *Komunikacja i polityka. Transport kolejowy i drogowy w stosunkach polsko-niemieckich w latach 1918–1939*. Jeden z rozdziałów dotyczy planowanego niemieckiego korytarza przez Pomorze. Publikacja jest dostępna w naszych księgarniach stacjonarnych oraz za pośrednictwem sprzedaży [internetowej](#).

Polecamy również artykuły oraz wypowiedzi tego i innych autorów:

- [Marcin Przegiętka, Z Polską małżeństwo z rozsądku, a nie z miłości](#)
- [Inwazja Wehrmachtu na Polskę i zbrodnie niemieckich grup operacyjnych jesienią 1939 roku](#)
- [Hubert Kuberski, Polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy](#)
- [Rolf-Dieter Müller, Filip Gańczak, Oferta Hitlera](#)
- [Wykład dr. hab. Bogdana Musiała „Geneza II wojny światowej” – Katowice, 1 września 2022](#)
- [90s. historii: 28 kwietnia 1939 r. Hitler wypowiedział deklarację o niestosowaniu przemocy](#)

Zachęcamy też do zapoznania się z broszurą [Pakt zbrodniarzy](#), dostępną bezpłatnie w kilku wersjach językowych.

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[Niemcy wypowiedziały polsko-niemiecką deklarację o niestosowaniu przemocy - dr Marcin Przegiętka, Biuro Badań Historycznych IPN \(mp3, 3.31 MB\) 26.04.2024 13:00](#)
[Niemcy wypowiedziały polsko-niemiecką deklarację o niestosowaniu przemocy - dr Marcin Przegiętka, Biuro Badań Historycznych IPN \(wav, 24.26 MB\) 26.04.2024 13:00](#)